

ความรับผิดทางแพ่งอันเกิดจากมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้าง

Civil Liability on Noise Pollution from Construction Site

ขวัญทิชา มีศีล^{1*} และ สุรพล ศรีวิทยา²

Kwanticha Mesil^{1*} and Suraphon Srivittaya²

^{1*}นักศึกษาริทยูโท คณะนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

²อาจารย์ประจำ หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

^{1*}Graduate student in Master of Laws ,Rangsit University,Phahonyothin Rd., Lak-hok,Pathumthani,Thailand 12000

²Lecturer in Master of Laws , Rangsit University,Phahonyothin Rd., Lak-hok,Pathumthani,Thailand 12000

* Corresponding author, E-mail: kunky_wink@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาความรับผิดทางแพ่งของมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้าง ซึ่งเป็นประเด็นกฎหมายที่ยังคงมีปัญหาค้างอยู่ ส่งผลให้ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายได้อย่างเต็มที่ โดยการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวิจัยด้านเอกสารเท่านั้น ซึ่งจะค้นคว้าแหล่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมาย ภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บทบัญญัติของกฎหมายในต่างประเทศ ตลอดจนคำพิพากษาของศาลฎีกา และ แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือตำรา บทความวิชาการ เอกสารประกอบการสอน ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าความรับผิดทางแพ่งอันเกิดจากมลพิษทางเสียงจากสถานก่อสร้างนั้นมีข้อเรื่องง่ายแต่อย่างไรก็ตามการที่จะฟ้องให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นต้องรับผิด แม้จะมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดความรับผิดไว้อย่างชัดเจนภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เพื่อใช้เป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากมลพิษทางเสียง แต่มาตรการดังกล่าวกลับมีความยุ่งยากในทางปฏิบัติหรือประสบปัญหาในการพิสูจน์ความเสียหายต่อศาล เพื่อให้เกิดการเรียกร้องตามสิทธิที่ผู้เสียหายพึงมี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาลักษณะของมลพิษทางเสียงที่แพร่กระจายจากสถานก่อสร้าง ปัญหาการพิสูจน์บุคคลผู้ต้องรับผิด ปัญหาการพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของความเสียหายอันเกิดจากมลพิษทางเสียง ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขปรับเปลี่ยนการพิสูจน์ในเรื่องการกระทำและผล โดยนำเงื่อนไขที่ว่าหากไม่มีการกระทำดังว่านั้นผลก็จะไม่เกิดขึ้นมาใช้โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์จนถึงปราศจากข้อสงสัย และควรมีการตีความกฎหมายเพื่อกำหนดตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดให้ชัดเจน โดยครอบคลุมถึงผู้ที่เคยเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ และควรมีมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษามาใช้เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายโดยบัญญัติหลักเกณฑ์เพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

คำสำคัญ: เสียงที่ไม่พึงปรารถนา มลพิษทางเสียง สถานก่อสร้าง

Abstract

The objective of this research is to study the civil liability problem of noise pollution coming from construction site that has remained controversial and ineffective to protect the right of victim; hence, such victim of the noise pollution has still suffered from the existing damage. In order to research this topic, the documentary research shall be only applied as this research methodology and all documents shall be collected from both primary sources: provisions under Thai Civil and Commercial Code, Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 including relevant supreme court's decisions, and secondary sources: texts, articles, handbooks, reports and electronic materials from official websites.

From the research, it has been discovered that, obviously, the civil liability on noise pollution from construction site is not easy to proved and implemented even though the civil liability is undertaken through many provisions of Thai Civil and Commercial Code and Article 96 of Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act B.E. 2535 (1992). Unfortunately, those provisions have remained controversial to be implemented due to the key problems of proof of the victim's injury. In addition, it is also hard to prove damage arisen from noise pollution which has long-term effect. The question on proof of who should be liable and how the relation between action and consequence could be proven have still been unclear in terms of noise pollution from construction sites. Therefore, there should be modification or adjustment of the burden of proof regarding to action or cause, and the result by adoption of the condition that if there is no such action, there would not be consequence. The plaintiff needs not to prove that it is without any doubt. There should also be interpretation of legal provision to clearly identify the person liable to the case covering to person who used to be the owner or occupant of the pollution sources. In addition, there should be adoption of interim or interlocutory relief before judgment to protect the injured party by provision of additional criteria in the National Environmental Quality Conservation Act B.E.2535 (1992).

Keywords: *undesired noise, noise pollution, construction site*

1. บทนำ

ปัญหามลพิษทางเสียงเป็นปัญหามลพิษประเภทหนึ่งที่มีความรุนแรงในสภาวะการณ์ปัจจุบันอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยภายในเขตเมืองใหญ่ที่มีเสียงดังมากๆ ถึงแม้ว่ามลพิษทางเสียงจะไม่สามารถมองเห็นหรือไม่สามารถจับต้องได้ก็ตามแต่ก็เป็นสาเหตุประการสำคัญที่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ

อนามัยของประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นอันตรายต่อสมรรถภาพของการได้ยิน อันตรายต่อสุขภาพกายและจิตใจ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานอีกด้วย

สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับมลพิษทางเสียง คือ แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียง ซึ่งแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงที่มีความสำคัญและสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน คือ “แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงจาก

สถานที่ก่อสร้าง” เมื่อสังคมมีความเจริญมากขึ้น มีการพัฒนาสาธารณูปโภคให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน การก่อสร้างจึงเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวและอาจอยู่ติดกับชุมชนหรือบ้านเรือน ส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียง ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นภายในระยะเวลาอันสั้นหรือระยะยาว ด้วยเหตุนี้ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้หรือติดกับสถานที่ก่อสร้างจึงไม่ควรถูกมองข้ามและสมควรได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติทางกฎหมายอันเป็นมาตรการสำหรับการควบคุมมลพิษทางเสียงจากการก่อสร้างของประเทศไทยแล้วพบว่า มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กฎหมายดังกล่าวมักมุ่งเน้นไปที่การจัดการมลพิษทางเสียงและการควบคุมไม่ให้เกิดมลพิษทางเสียงจากแหล่งก่อสร้างเท่านั้น ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนเกิดความเสียหายขึ้น แต่เมื่อใดก็ตามที่ความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้วผู้ที่ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาอย่างไรในขั้นตอนหลังจากที่ความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว โดยปัจจุบันกฎหมายของไทยที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่มาตรการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากมลพิษทางเสียง ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกรณีของการทำละเมิดให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย และมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ซึ่งได้กำหนดวิธีการพิสูจน์ความเสียหายเฉพาะและหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันออกไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยเหตุนี้เองประเด็นที่น่าพิจารณา คือ กฎหมายของประเทศไทยที่มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจาก

มลพิษทางเสียงที่แพร่กระจายมาจากสถานที่ก่อสร้างในปัจจุบันนี้มีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด และมีความเป็นธรรมเพียงพอในการเยียวยาผู้เสียหายหรือไม่

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและลักษณะของมลพิษทางเสียงจากสถานที่ก่อสร้าง รวมทั้งแหล่งกำเนิดผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ และการดำเนินการตรวจวัดระดับเสียง ตลอดจนแนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมเสียง

2. เพื่อวิเคราะห์ถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางแพ่งจากการก่อมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานที่ก่อสร้าง ได้แก่ มาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3. เพื่อค้นหากฎเกณฑ์หรือวิธีแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางแพ่งจากการก่อมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานที่ก่อสร้างให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบมาตรการเยียวยาความเสียหายทั้งใน มาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรและมีประสิทธิภาพเพียงพอในการเยียวยาผู้เสียหายหรือไม่

4. เพื่อเสนอแนวทางในการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ก่อมลพิษทางเสียงจากสถานที่ก่อสร้างภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการเยียวยาผู้เสียหาย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ส่วนใหญ่ ได้แก่ บทความ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยรวมทั้งเอกสารของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการค้นคว้าจากคำพิพากษาฎีกาของไทยและต่างประเทศ ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อช่วยให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาและสามารถค้นคว้าหาแนวทางการประกันสิทธิในการเยียวยาผู้เสียหายจากมลพิษทางเสียงที่เกิดจากสถานที่ก่อสร้างต่อไป

4. ผลการวิจัย

ในการเรียกร้องให้ผู้ก่อให้กำเนิดมลพิษทางเสียงจากสถานก่อสร้างให้รับผิดชอบทางแพ่งนั้น ผู้เสียหายสามารถใช้สิทธิเรียกร้องได้โดยอาศัยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 96 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ว่าด้วยละเมิดและมาตรา 1337 กรณีของเหตุเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งจากการศึกษาบทบัญญัติในมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วนั้นหากว่าโจทก์ใช้สิทธิเรียกร้องโดยการฟ้องคดีเพื่อให้จำเลยรับผิดชอบทางแพ่งโดยอาศัยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 96 โจทก์จะอยู่ในฐานะที่ดีกว่าจำเลยในการพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความผิดที่จำเลยเป็นผู้กระทำขึ้น มากกว่าการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 1337 เนื่องจากโจทก์จะมีภาระการพิสูจน์ที่น้อยกว่าโดยมาตรา 96 นั้นได้นำเรื่องหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ (Strict Liability) (อำนาจ วงศ์บัณฑิต, 2536) โจทก์จึงไม่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่

และเมื่อเปรียบเทียบกับความรับผิดชอบทางแพ่งอันเนื่องมาจากเสียงดังอันตรายของต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษนั้นจะพบว่าในการดำเนินคดีทางแพ่งประเทศอังกฤษได้ใช้กฎหมายที่มีชื่อว่า Tort Law ในการกำหนดความรับผิดประเภทนี้ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีที่มาจากแนวคำตัดสินของศาล Common Law โดยมีการวางหลักความรับผิดเด็ดขาดลงไป เช่นตัวอย่างคดี Ryland v.Fletcher ซึ่งจำเลยได้ก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำในที่ดินของตนเองแต่ปรากฏว่าเขื่อนไม่สามารถกั้นน้ำได้ น้ำจึงไหลเข้าสู่ที่ดินของโจทก์ซึ่งอยู่ติดกันทำให้ได้รับความเสียหาย เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลศาลสูงแห่งอังกฤษ(House of Lord)ได้ตัดสินให้จำเลยรับผิดชอบละเมิดขาด ใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์โดยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของจำเลยแต่อย่างใด(เขตไท ลังกาพินธุ์, 2545) หรือเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นก็จะพบว่าประเทศญี่ปุ่นได้มีคดีตัวอย่างซึ่งทำให้เกิดมีการนำแนวคิดหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ ซึ่งก็คือคดี Hiroshima v. Tsubaki โดยเป็นการพิพาทกันเรื่องการก่อความเดือดร้อนรำคาญจากการก่อสร้างบริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัย ซึ่งศาลได้สั่งห้ามจำเลยซึ่งเป็นเจ้าของโครงการก่อสร้างอพาร์ทเมนต์ไม่ให้ทำการก่อสร้างในบางช่วงเวลาเนื่องจากเป็นเวลาที่กระทบต่อสุขภาพอนามัยของโจทก์ (Kazuaki Sono and Yasuhiro Fujioka, 1975) โดยเริ่มแรกประเทศญี่ปุ่นนำแนวคิดนี้ไปบรรจุในกฎหมายชื่อว่า The Product Liability Act, Law No.85 of 1994(The PL Act)

ในส่วนของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 1337 นั้นเมื่อพิจารณาแล้วพบว่ายังคงมีปัญหาในการเรียกร้องให้จำเลยรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่เกิดมลพิษทางเสียงจากสถานก่อสร้างดังต่อไปนี้ ปัญหาแรก คือ ปัญหาเรื่องบุคคลผู้ต้องรับผิด ซึ่งบุคคลผู้ต้องรับผิดตามมาตรา 420 นั้นจะต้องได้กระทำละเมิดด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งในกรณีของสถาน

ก่อสร้างนั้นย่อมที่จะเกิดเสียงดังที่รบกวนออกมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ในการฟ้องคดีจึงมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าความเสียหายที่ตนได้รับนั้นเป็นผลมาจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยหรือไม่ ในกรณีของมาตรา 1337 จะมุ่งให้ความคุ้มครองแต่เฉพาะเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ไม่รวมถึงผู้ครอบครอง เช่น ผู้เช่าหรือผู้มีสิทธิอาศัย เป็นต้น โดยผู้เป็นเจ้าของบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนรำคาญสามารถฟ้องร้องเจ้าของสถานก่อสร้างให้รับผิดชอบได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดว่าความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญจะต้องเป็นความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินปกติที่วิญญูชนทั่วไปควรคิดหรือคาดหมายได้ ดังนั้นถ้าเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในละแวกเดียวกันสามารถทนเสียงที่ดังมาจากสถานก่อสร้างได้ ศาลอาจจะมองว่าความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญนั้นไม่เกินกว่าที่ควรคิดหรือคาดหมายได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยา (วิริยะ นามศิริ พงศ์พันธ์, 2545)

ปัญหาที่สองคือปัญหาเรื่องการพิสูจน์ความเสียหายโดยความเสียหายที่จะเข้าองค์ประกอบมาตรา 420 จะต้องมิลักษณะที่แน่นอน เป็นความเสียหายอันเกิดขึ้นในเวลาปัจจุบันหรือความเสียหายในอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนอีกทั้งเป็นความเสียหายที่กฎหมายรับรอง (ศักดิ์ สนองชาติ, 2544) แต่กรณีของมลพิษทางเสียงเป็นเรื่องที่พิสูจน์ถึงความเสียหายได้ยากว่าความเสียหายจากเสียงดังที่รบกวนหรือแพร่กระจายออกมาจากสถานที่ก่อสร้างนั้นเสียหายอย่างไร เนื่องจากเสียงมีลักษณะเป็นคลื่นที่เดินทางผ่านอากาศมาสู่โสตประสาทการได้ยินของผู้เสียหาย ซึ่งการได้ยินเสียงที่เป็นอันตรายเพียงครั้งเดียวในระยะเวลาเพียงสั้นๆ ไม่อาจพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ว่าเกิดความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยของผู้เสียหายอย่างไร ส่วนมากแล้วการได้รับเสียงที่ดังเป็นอันตรายติดต่อกันและเป็นระยะเวลาที่ยาวนานจะเห็นความเสียหายที่เกิดขึ้น

ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการได้ยินเพียงครั้งเดียว ทำให้เกิดกรณีพยานหลักฐานขาดน้ำหนักเนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความผิดของจำเลยได้อย่างชัดเจน ส่วนมาตรา 1337 นั้นแม้ไม่ได้กำหนดให้ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของจำเลยซึ่งส่งผลให้โจทก์ในคดีตามมาตรา 1337 นี้มีภาระการพิสูจน์ที่น้อยกว่าการนำมาตรา 420 มาปรับใช้แต่โจทก์ยังคงมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำของจำเลยหากไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของจำเลยอย่างไร จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

ในส่วน of มาตรา 96 ที่ได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ (Strict liability) ดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น จะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการนำมาเป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้เกิดการเยียวยาแก่ผู้เสียหาย แต่ก็ยังคงมีปัญหาในการพิสูจน์เบื้องต้นถึงการกระทำและผลของผู้ก่อมลพิษที่แท้จริง เนื่องด้วยเป็นการยากที่จะพิสูจน์ถึงบุคคลผู้เป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษในขณะนั้น ได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากความเสียหายดังกล่าวส่วนใหญ่มักตรวจพบภายหลังจากที่แหล่งกำเนิดมลพิษหรือก่อให้เกิดมลพิษได้หมดสภาวะของการก่อให้เกิดมลพิษไปแล้ว กล่าวคือสถานก่อสร้างได้เสร็จสิ้นการก่อสร้างไปแล้วและได้หยุดการกระทำที่เป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการรบกวนของมลพิษไปแล้ว หากจะใช้การแพทย์หรือวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ก็ต้องระบุได้ถึงขนาดที่ว่าความเสียหายที่เกิดแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัยหรือทรัพย์สิน ได้เกิดโดยมีสาเหตุมาจากสถานก่อสร้างนั้นจริงหรือไม่ และเกิดขึ้นในช่วงที่สถานก่อสร้างกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่จริงหรือไม่ อีกทั้งความเสียหายที่เกิดต่อสุขภาพร่างกาย หรือแม้แต่วิตของ ผู้เสียหายก็มักจะปรากฏผลขึ้นเมื่อระยะเวลาได้ผ่านไปนานพอสมควร (Long term effect) ดังนั้นกว่าที่ผู้เสียหายจะรู้ว่าตนเองได้รับความเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบ

ครองแหล่งกำเนิดมลพิษอาจเปลี่ยนมือ โดยไม่ได้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นอีกต่อไป ดังนั้นการพิสูจน์ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลว่าใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบที่แท้จริงจึงทำได้โดยลำบาก เพราะจะต้องชี้ชัดให้ได้เสียก่อนว่าเหตุแห่งละเมิดเกิดขึ้นช่วงเวลาใด ถึงจะไปพิสูจน์ต่อว่าใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายไหมทดแทน

5. การอภิปรายผล

บุคคลผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้างที่ใช้สิทธิฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ซึ่งไม่ว่าจะฟ้องคดีโดยอาศัยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ว่าด้วยเรื่องละเมิดหรือมาตรา 1337 ในกรณีของเหตุเดือดร้อนรำคาญ หรือฟ้องโดยอาศัยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 96 ก็ยังคงประสบกับปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบแห่งของจำเลย ซึ่งจะขอแยกอธิบายดังนี้

1. ประเด็นเรื่องภาระการพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำ ความผิดของจำเลย กล่าวคือการนำมาตรา 420 และมาตรา 1337 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ มักจะใช้กับกรณีปัญหาทางแพ่งเป็นกรณีทั่วไปไปแต่คดีเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้างนั้นมีลักษณะเป็นคดีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งความเสียหายที่โจทก์ได้รับหรือการกระทำของจำเลยที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นนั้นจะมีลักษณะเป็นการเฉพาะที่ไม่อาจจะพิสูจน์ให้เห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งการที่จะให้จำเลยรับผิดชอบตามมาตรา 420 โจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ได้ อย่างชัดเจนว่าการกระทำของจำเลยที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ได้เกิดขึ้น โดยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

หรือไม่ อย่างไร ซึ่งกรณีของสถานก่อสร้างย่อมมีเสียงดังที่รบกวนออกมามากอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งสถานก่อสร้างยังมีระบบการทำงานของเครื่องจักรที่มีความซับซ้อนอีกด้วย จึงเป็นเรื่องยากแก่โจทก์ในการพิสูจน์ต่อศาล

2. ในกรณีมาตรา 1337 โจทก์ผู้ได้รับความเสียหายจะต้องเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์อีกทั้งยังต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายเกินกว่าจะคาดหมายได้ว่าจะเป็นไปตามปกติถึงจะมีสิทธิขจัดปิดเป่าความเสียหายหรือความเดือดร้อนให้หมดสิ้นไปนอกเหนือจากการเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายลักษณะละเมิดทั่วไปอันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ซึ่งเมื่อกฎหมายได้กำหนดว่าจะต้องเป็นความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินที่ควรคิดหรือเกินควรคาดหมายได้ว่าจะเป็นไปตามปกติ ดังนั้นจึงอาจเกิดกรณีที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์แม้จะได้รับความเสียหายหรือความเดือดร้อนจากมลพิษทางเสียงก็ตามก็จำเป็นต้องยอมทนตออยู่ในสภาวะแวดล้อมดังกล่าวโดยที่ไม่อาจเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ อันเนื่องมาจากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในละแวกใกล้เคียงนั้นสามารถทนเสียงที่ดังออกมาจากสถานก่อสร้างได้ เมื่อได้พิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายแล้วจึงเห็นได้ว่าการใช้สิทธิเรียกร้องฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 และมาตรา 1337 จึงมีประสิทธิภาบน้อยที่สุดที่จะเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบแห่งของจำเลย

3. กรณีของมาตรา 96 วรรคแรกซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวนี้ได้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหากมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่บุคคลใดแล้ว จำเลยต้องเป็นผู้รับผิดชอบไม่ว่าจะได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ซึ่งเป็นการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้โดยเฉพาะจึงเป็นการช่วยคุ้มครองผู้เสียหายได้มากกว่าและส่งผลให้โจทก์มีภาระการพิสูจน์ที่น้อยลงอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการ

ฟ้องเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบของจำเลยเพื่อให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายอันเกิดจากมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้างโดยใช้มาตรา 96 นี้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถึงแม้ยังมีปัญหาอยู่บ้างที่โจทก์ยังคงมีหน้าที่ในการพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการกระทำของจำเลยอย่างไร

6. บทสรุป

การบังคับใช้กฎหมายในการเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบอันเกิดจากมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้างสามารถสรุปลักษณะของปัญหาได้ 3 ประเภท ดังนี้ ปัญหาแรกคือ ลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย โดยที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากมลพิษทางเสียงที่มาจากสถานก่อสร้างส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับมลพิษมักจะได้รับความเสียหายในลักษณะที่ต่อเนื่องและเป็นระยะเวลานาน ซึ่งจะไม่ปรากฏอาการเจ็บป่วยหรือความเสียหายที่เห็นได้อย่างชัดเจนในระยะแรกที่ได้รับฟังเสียงและบางครั้งผู้เสียหายเองอาจจะยังไม่ทราบถึงการเจ็บป่วยหรือไม่ทราบว่าตนได้รับความเสียหาย ซึ่งความเสียหายนั้นจะปรากฏอย่างชัดเจนเมื่อระยะเวลาได้ผ่านไปแล้วระยะหนึ่งซึ่งอาจปรากฏผลภายหลังที่สถานก่อสร้างได้ยุติการก่อสร้างไปแล้วไม่มีเสียงดังที่รั่วไหลออกมจากสถานก่อสร้างนั้นอีกต่อไป

ปัญหาที่สองคือ ปัญหาเรื่องบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบและปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากลักษณะของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับการที่กว่าความเสียหายจะปรากฏนั้นมักใช้ระยะเวลานาน ผู้เสียหายถึงจะรู้ตัวและมาเรียกร้องให้จำเลยซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษรับผิดชอบแก่บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษในขณะนั้นอาจมิได้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นอีกต่อไปจึงเป็นการ

ยากที่จะพิสูจน์ไปถึงบุคคลผู้ต้องรับผิดชอบในขณะนั้น เนื่องจากต้องพิสูจน์ถึงเจตนาภายในของผู้กระทำละเมิดว่ามีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ รวมทั้งต้องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลอีกด้วย ซึ่งอาจจะนานเกินกว่าที่ผู้เสียหายจะสามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจน

ปัญหาที่สามคือ ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพความรับผิดชอบบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 จะมีประสิทธิภาพน้อยที่สุดในการเรียกร้องให้เกิดความรับผิดชอบเนื่องจากผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามหลักที่ว่า “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นนำสืบ” (สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์, 2556) ส่วนกรณีมาตรา 1337 จะปรับใช้มาตรานี้ความเสียหายหรือความเดือดร้อนรำคาญจะต้องเกินปกติที่วิญญูชนควรคิดหรือควรคาดหมายได้เท่านั้นและยังให้ความคุ้มครองแต่เฉพาะผู้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น กรณีของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 96 ที่ใช้หลักความรับผิดชอบเคร่งครัดซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่นั้น แม้จะเป็นการแบ่งเบาภาระการพิสูจน์ของตัวผู้เสียหายมากที่สุด แต่ก็ยังมีปัญหาที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเช่นเดียวกันซึ่งจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

ควรมีการเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในมาตรา 96 โดยให้นำทฤษฎีเงื่อนไขที่ว่าหากไม่มีการกระทำที่ถูกกล่าวหา ผลก็คงไม่เกิดมาใช้ โดยโจทก์มีการพิสูจน์ขั้นต้นเพียงว่าสถานก่อสร้างของจำเลยได้มีการใช้เครื่องมือหรือ

เครื่องจักรที่สามารถก่อให้เกิดเสียงดังได้ซึ่งไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ถึงขนาดปราศจากข้อสงสัย หลังจากนั้นให้ป็นหน้าที่จำเลยพิสูจน์ว่าสถานก่อสร้างของจำเลยไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไรหากพิสูจน์ไม่ได้จำเลยก็ต้องรับผิด

ควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อกำหนดตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดโดยให้ครอบคลุมถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่ “เคย” เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายมากยิ่งขึ้นเนื่องจากผู้เสียหายนั้นจะอยู่ในฐานะที่ด้อยกว่าในการหาพยานหลักฐานที่ชัดเจนมาพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลว่าความเสียหายที่ได้รับเกิดมาจากการกระทำของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานก่อสร้างซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษคนเก่าอย่างไร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวโดยให้กำหนดบทบัญญัติใน (ร่าง)พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พ.ศ. ... ดังนี้

ให้ยกเลิกความในมาตรา 96 วรรคสองและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือเคยเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นด้วย”

7. กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี ข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณ ท่านดร.สุรพล ศรีวิทยา ท่านนาวาเอกหญิงดร.ศรภา จำปาทอง และท่านพันตำรวจโทดร.สุธีเยี่ยมเจริญยิ่ง ที่ให้คำแนะนำปรึกษาดูแลด้วยดีเสมอมา

และสุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณครอบครัว เพื่อนๆ พี่ๆ ที่ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษามาโดยตลอด

8. เอกสารอ้างอิง

เขตไท ลังกาพินธุ์.(2545).ความรับผิดฐานละเมิดโดยเด็ดขาดของกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศอังกฤษเปรียบเทียบกับกรณีของไทย.หน้า 411-412.

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์. (2545). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 4 ว่าด้วยทรัพย์สิน. หน้า 131.

ศักดิ์ สนองชาติ. (2544). คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิดตาม พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่. หน้า 67.

สมชาย พงษ์พัฒนาศิลป์.(2544).ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84/1.กันยายน. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญรัฐการพิมพ์.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต.(2536). ความรับผิดทางแพ่งตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535.หน้า 436.